

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Kronobergs län

Juni 2018

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Kronobergs län	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Kronobergs län	5
<i>Näringslivet i Kronobergs län</i>	5
Småföretagsbarometern – Kronobergs län.....	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	9
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	10
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	13
<i>Företagens prisförväntningar</i>	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	14
Slutsatser och policyförslag	18

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst 1 och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Kronobergs län

- **Konjunkturen för småföretagen** är fortsatt mycket gott i länet, med endast Södermanlands län som har en högre konjunkturindikator. Kronoberg har under de senaste 12 månaderna nått en konjunkturindikator som är högre än i fjol och även högre än riksgenomsnittet. Under det kommande året förväntar sig företagen att konjunkturen stärks ytterligare.
- **Sysselsättningstillväxten** i Kronoberg har trappats upp sedan fjolårets mätning och är fortsatt mycket god i länet. Förväntningarna inför de kommande 12 månaderna är mycket positiva.
- **Orderingången** för länets småföretag är totalt sett oförändrad sedan den senaste mätningen 2017 men är ändå fortsatt högre än riksgenomsnittet. Företagen förväntar sig att tillväxten i orderingången ska fortsätta i ungefär samma takt under det närmaste året. Företagens förväntningar har reviderats och ligger på en lägre nivå jämfört med fjolårets rapport.
- **Omsättningstillväxten** i Kronobergs län ökade kraftigt i fjolårets mätning och ligger i år på en hög men oförändrad nivå. Förväntningarna på kommande de 12 månaderna är fortsatt positiva, med förväntningar om en något tilltagande tillväxttakt i omsättningen.
- **Tillväxten av lönsamheten** i Kronobergs län har mattats av jämfört med i fjol. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetsutvecklingen skulle nå historiska rekordnivåer. Även om tillväxten är fortsatt positiv blev utfallet inte på den höga nivå som företagen förväntade sig. På ett års sikt förväntas lönsamheten i Kronoberg öka och företagen tror på en återhämtning av lönsamhetstillväxten.
- Företagen i Kronobergs län upplever sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Av företagen i länet anser 68 procent att de har **goda utsikter att expandera på sikt**.
- Brist på lämplig arbetskraft är det enskilt **största tillväxthindret** som Kronobergs småföretag upplever. Även tuff konkurrens är ett hinder för företagen i länet. Höga arbetskraftskostnader ses som ett större tillväxthinder för företagare i Kronoberg än för riksgenomsnittet.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Kronobergs län

Inledningen av 2018 präglas av en fortsatt god konjunkturutveckling för de svenska småföretagen med en fortsatt vilja att anställa och expandera. En bidragande faktor är konjunkturutvecklingen i omvärlden och i Europa vilket driver på den svenska exporten. Inte minst OECD-länderna har haft en stark tillväxt i industriproduktionen under det gångna året. För första gången på drygt tio år är dessutom hela Europa i en relativt stark tillväxt samtidigt. Flera av de tidigare östeuropeiska länderna visar mycket starka ökningar av bruttonationalprodukten, BNP.

Den svenska exporten och konjunkturutvecklingen drivs också på av en svag krona. Samtidigt som den svaga kronan gynnar exportföretagen utmanas många importerande företag med fallande marginaler, i synnerhet inom detaljhandeln där möjligheterna att höja priserna ut mot konsument ofta är begränsade.

Näringslivets investeringar ökar också i takt med kapacitetsutnyttjandet. Den positiva bilden har återkommande bekräftats av en fortsatt optimism hos företagen, även om allt fler tecken tyder på att högt ställda förväntningar om konjunkturutvecklingen inte har införlivats. Allt fler företag upplever också att det är svårt att finna lämplig kompetens och bristen på arbetskraft är stor i en rad branscher. Trots detta har vi sett relativt begränsade löneökningarna och inflationen har inte stadigt nått upp till målnivån på 2 procent.

Svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är ett betydande tillväxthinder för småföretagen samtidigt som kostnaderna för att anställa är höga relativt våra konkurrentländer. Om kompetensförsörjningen, som det ser ut, fortsätter att dämpa företagets tillväxtmöjligheter så riskerar det leda till att konjunkturläget mattas av.¹

Förändrade amorteringsregler kombinerat med osäkerhet gällande ränteutvecklingen och bristen på lämplig arbetskraft i byggsektorn har också bidragit till att bostadsmarknaden har kylts av något, i synnerhet i storstadsregionerna. Att internationella investerare börjar bli bekymrade för den svenska bostadsmarknaden syns bland annat i värdet på kronan som har försvagats ordentligt den senaste tiden. Oro på bostadsmarknaden och en hastig inbromsning av bostadsbyggandet riskerar att få en negativ inverkan även på andra sektorer om investeringstakten hos företag och hushållen faller tillbaka.

Mycket tyder på att förväntningsbilden av konjunkturläget håller på att förändras.

Valåret 2018 riskerar att bli inledningen på en svagare konjunkturutveckling. Småföretagens vilja och möjligheter att expandera och anställa blir då än viktigare för att möta samhällsutmaningarna framöver. Oavsett konjunkturläge så är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för företagets långsiktiga tillväxt.

Näringslivet i Kronobergs län

Näringslivet i Kronobergs består av företag verksamma inom en rad olika verksamheter. Västra delarna av länet präglas av en stark företagarkultur, ofta refererat till som Gnosjöregionen. En stor del av företagen är verksamma som underleverantörer inom tillverknings- och tjänstesektorn. Skogsindustrin har alltid varit en viktig näring och de gröna näringarna har stor betydelse i regionen med goda förutsättningar för livsmedelsproduktion.

¹ Samtidigt som arbetslösheten har minskat så består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst arbetslöshetsgapet mellan inrikes och utrikes födda. Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden. Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

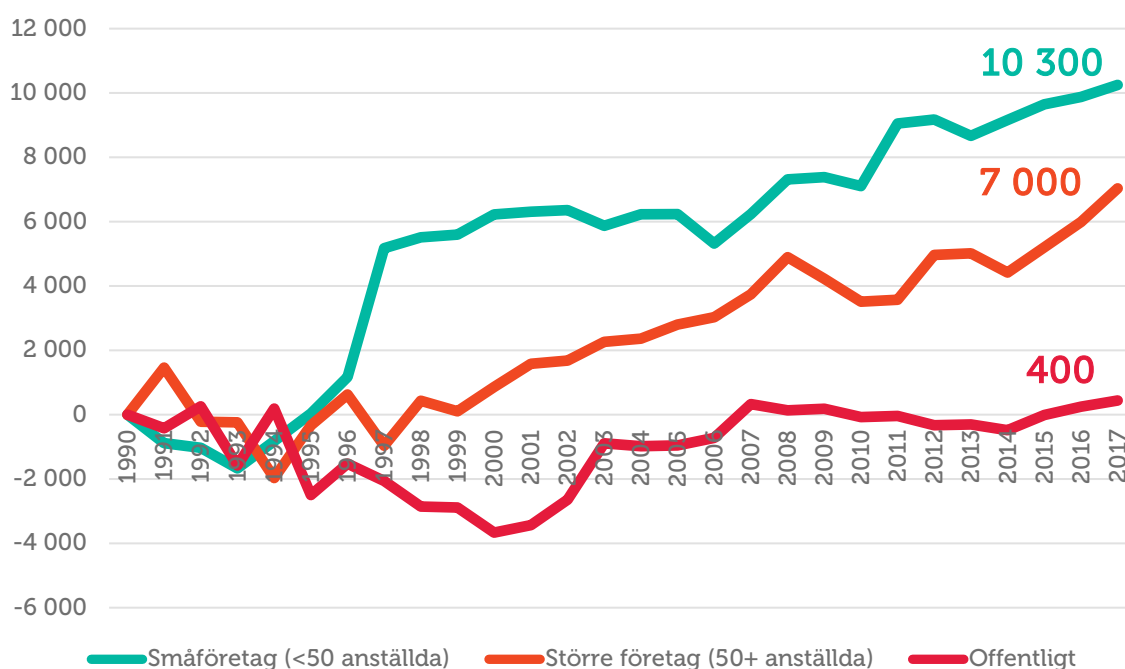
Länet karaktäriseras av en relativt expansiv utveckling i residenstaden Växjö där även Linnéuniversitetet och länsjukhus finns. Övriga delar av länet har en betydligt svagare utveckling med befolkningsminskning och högre arbetslöshet som följd.

Kronobergs län är ett viktigt transitlän och genomkorsas av E4:an. Även järnvägarna har mycket viktiga genomfartsfunktioner.

Den lokala näringslivspolitikerna måste verka för att få fler nya företag att etablera sig i regionen, även generations- och ägarskifte i befintliga företag är viktigt för näringslivsdynamiken.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättnings-tillväxten i Kronobergs län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Kronoberg län sedan 1990 (källa: SCB)²

² Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Kronobergs län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Kronoberg läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I årets mätning är konjunkturläget fortsatt mycket gott i länet, med endast Södermanlands län som har en högre konjunkturindikator. Kronoberg har under de senaste 12 månaderna nått en konjunkturindikator på nettotalet 95, vilket är högre än fjolårets 89 och även betydligt högre än årets riksgenomsnitt på 69.

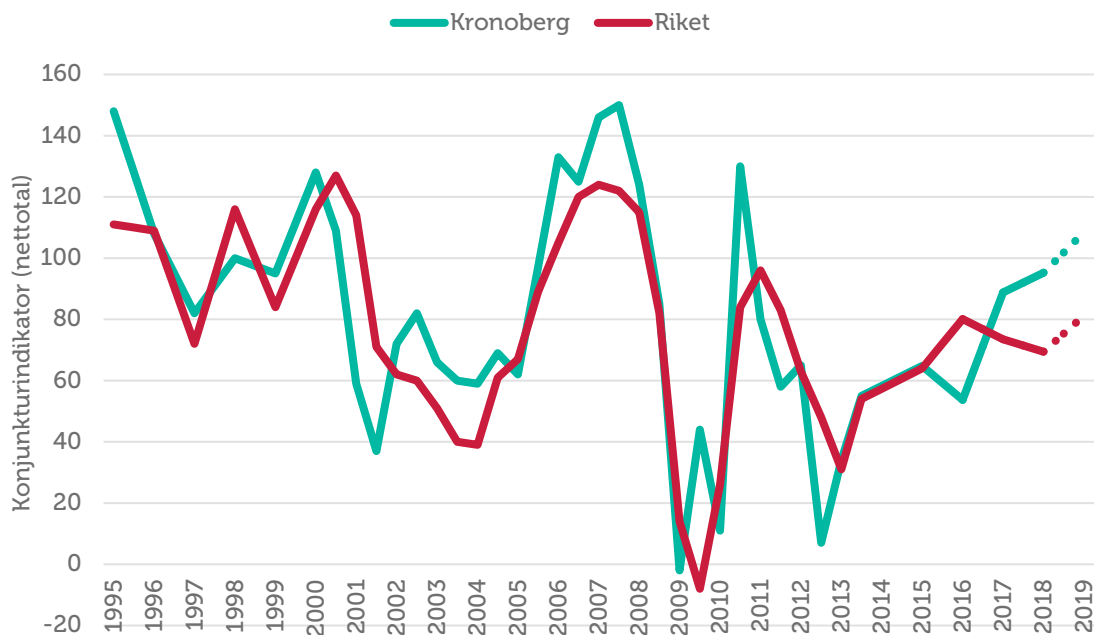
Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Kronobergs län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på 150, bottnade index hösten 2009 med ett värde på -2. Efter en andra svacka 2011-2012 är botten passerad och tillväxttakten ökar stadigt. Under det kommande året förväntas nettotalet att öka till 108.

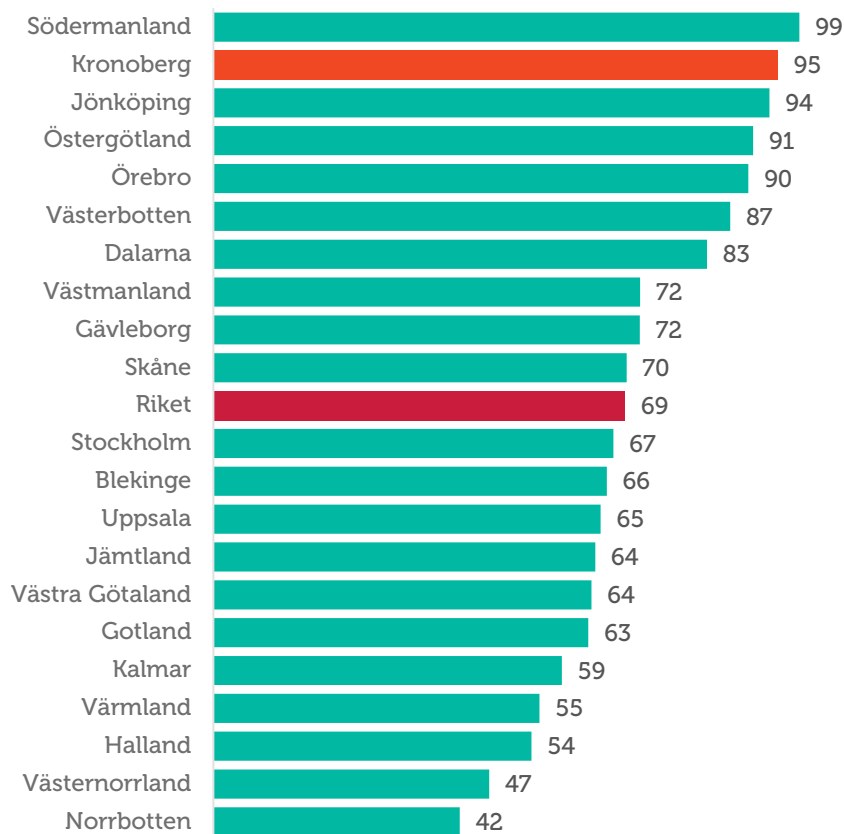
Johnny Lindman ***Vd Ambrion***

Som företagare känner jag definitivt igen mig gällande konjunkturen i Kronoberg. Jag upplever att sysselsättningen och orderläget har ökat hos de flesta företagen i min närhet, det som är roligt är också att de flesta företagarevisar en bättre lönsamhet. Ett problem som vi alla känner är bl.a. brist på bostäder och att få tag på rätt arbetskraft vilket medför att det kan bli svårt för en del företag att expandera i den takt som krävs.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2018

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2018

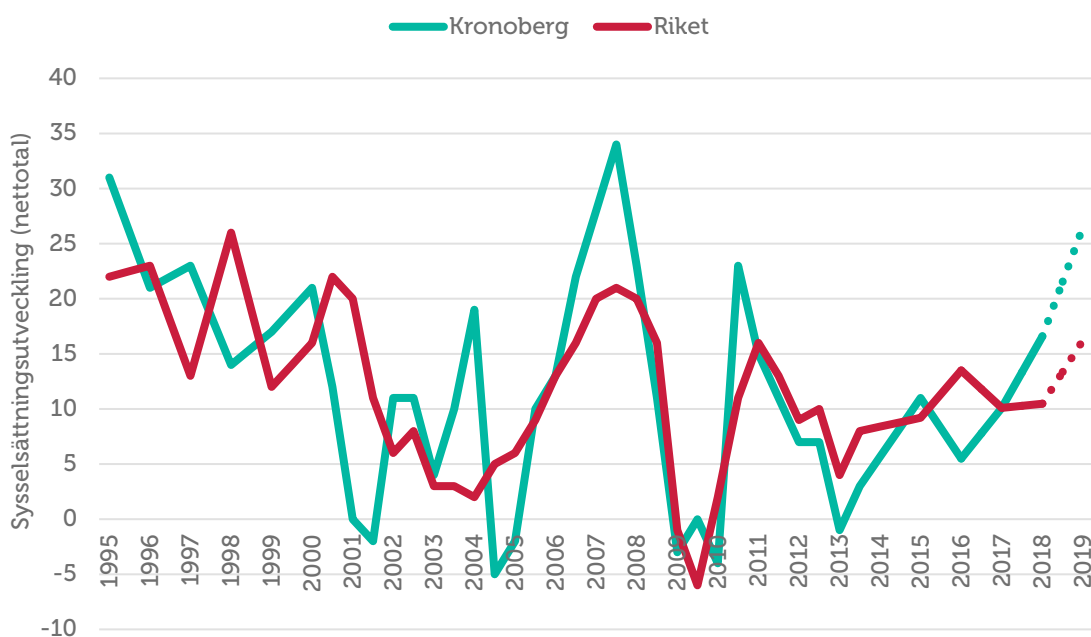
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i Kronoberg har trappats upp sedan fjolårets mätning och är fortsatt mycket god i länet. Av företagen i länet har 26 procent ökat antalet anställda samtidigt som 9 procent minskat personalstyrkan, vilket ger ett sammanvägt netttotal på 17. Riksgenomsnittet ligger kvar oförändrat på nettotalet 10. Även om tillväxten är mycket god i länet blev utfallet en lägre tillväxttakt i sysselsättning än vad företagen förväntade sig i förra årets mätning. Den främsta orsaken till det är att fler företag än förväntat tvingats till personalneddragningar. Det är också något färre som ökat antalet anställda, vilket sannolikt beror på att företagen haft svårt att hitta personal med den kompetens som efterfrågats.

Förväntningarna inför de kommande 12 månaderna är mycket positiva där nästan var tredje företag räknar med att kunna öka antalet anställda och endast 3 procent räknar med en minskad personalstyrka. Företagen i Kronoberg tror på en högre tillväxttakt i sysselsättningen än företagen i riket som helhet, se figur 4.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2018

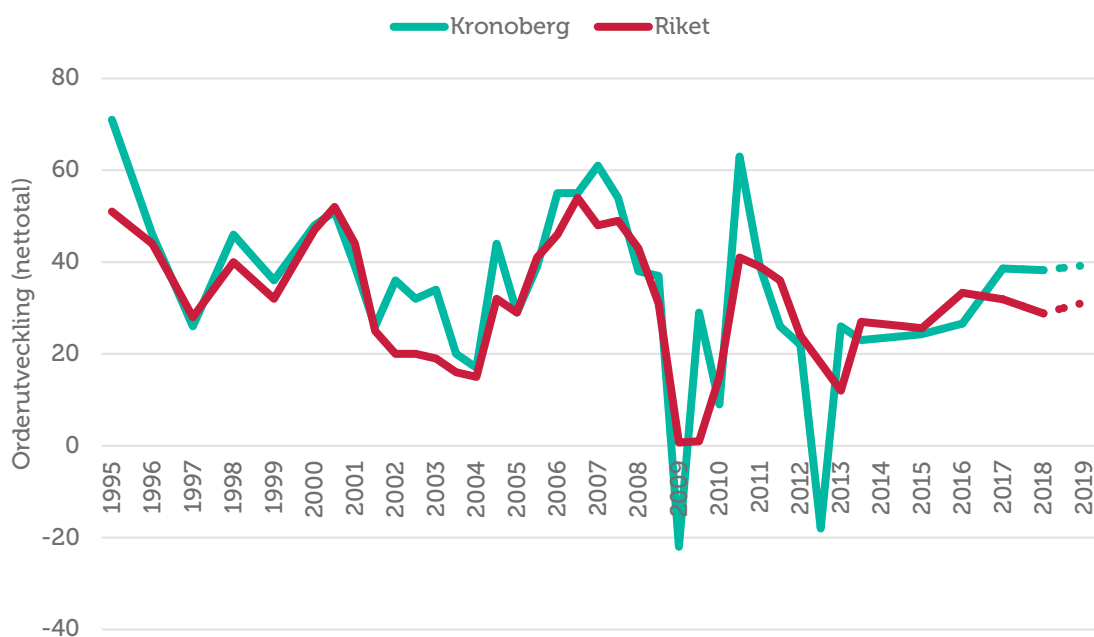

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag är totalt sett oförändrad sedan den senaste mätningen 2017 men är ändå fortsatt högre än riksgenomsnittet. Orderingången har ökat hos 49 procent av företagen samtidigt som den hos 11 procent har minskat under de senaste 12 månaderna. Detta resulterar alltså även detta år i ett sammanvägt netttotal på 38. Företagen förväntar sig att tillväxten i orderingången ska fortsätta i ungefär samma takt under det närmaste året. Nettotalet beräknas öka marginellt till 39. Nivån på förväntningarna beror främst på att andelen företag som tror på en minskad orderingång ligger på en låg nivå. Företagens förväntningar har reviderats och ligger på en lägre nivå jämfört med fjolårets rapport.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2018

Maria Lorentzon Företagschef Swedbank Växjö

Vi upplever att marknaden är god, företagarna upplever en positiv syn på framtiden. God likviditet i de flesta företag, många investeringar görs med egna medel. Utmaningen är att hitta lämplig och kompetent personal.

Tackat nej till order

En hög orderingsgång är positivt i de allra flesta fall. Men nu när många företag i länet nått sitt kapacitetstak är det inte ovanligt att företag tvingas tacka nej till beställningar. Av samtliga småföretag i länet har 35 procent tvingats tacka nej till order, vilket är lägre än riksgenomsnittet med 42 procent av företagen i riket som tackat nej till order under de senaste 12 månaderna.

Den enskilt största orsaken till att företagen i Kronobergs län tvingats tacka nej till order är att de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket hälften av företagen i länet anger. Detta är en lägre andel än i fjol (61 procent) och jämfört med riksgenomsnittet på 49 procent ser vi att kapacitetsbristen är densamma i länet som för riket som helhet.

Arbetskraftsbristen, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, har ökat sedan fjolårets mätning och anges därmed i högre grad än för riksgenomsnittet som en orsak till att företagen i länet har tackat nej till order. I länet anger 20 procent av företagen detta som den främsta anledningen.

Vidare uppger 16 procent av företagen att de tackat nej till order på grund av att de är osäkra på kunden.

Resultaten visar att företagen särskilt behöver möta kapacitets- och arbetskraftsbristen för att upprätthålla den goda konjunkturutvecklingen och nå fortsatta framgångar i skapa jobb och välfärd.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

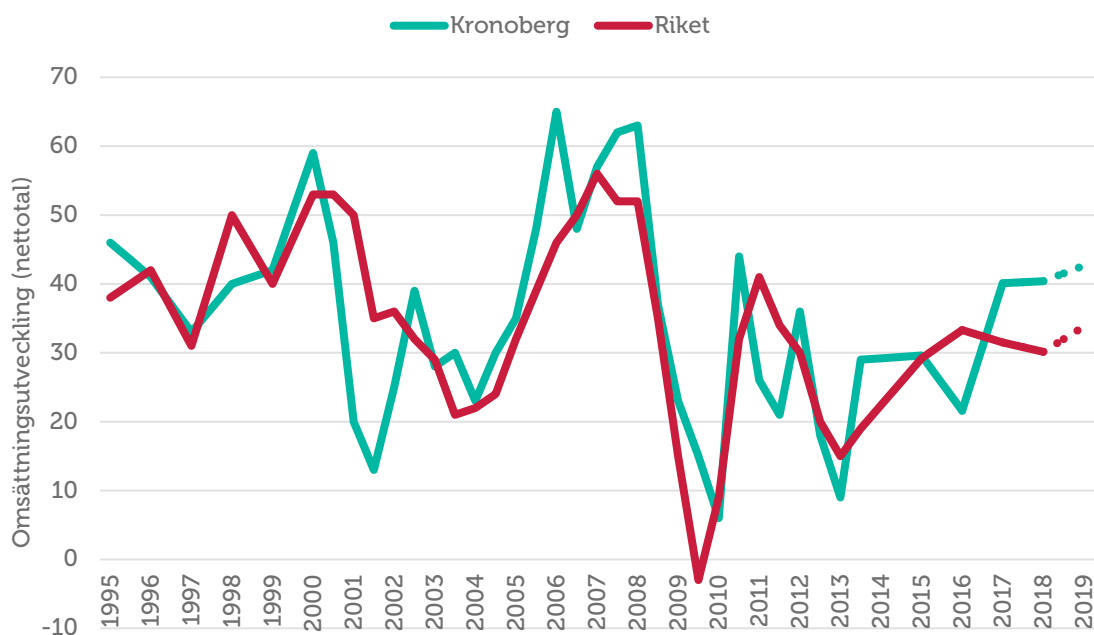
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Kronobergs län ökade kraftigt i fjolårets mätning och ligger i år på en hög men oförändrad nivå. Av företagen i länet har 54 procent haft en ökad omsättning de senaste 12 månaderna samtidigt som 14 procent haft en minskad omsättning. Nettotalet blir således 40, jämfört med riksgenomsnittet som har avtagit något sedan i fjol till en nivå på nettotalet 30. Se figur 7.

Fjolårets förväntningar på omsättningstillväxten blev därmed inte så höga som företagen trodde, framför allt på grund av att andelen företag som trodde på en minskad omsättning blev högre än förväntat. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är fortsatt positiva, med förhoppningar om en något tilltagande tillväxttakt i omsättningen till ett nettotal på 43.

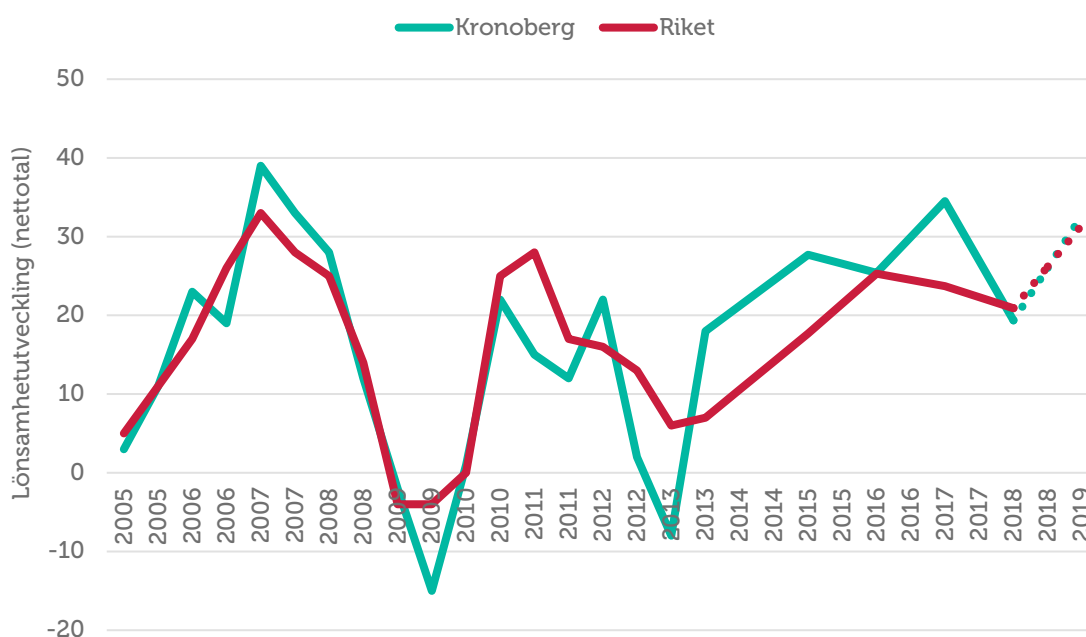
Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2018

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar framförallt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetsutvecklingen skulle nå historiska rekordnivåer. Nettotalet förväntades landa på 42. I ljuset av detta är utfallet en besvikelse. Tillväxten av lönsamheten i Kronobergs län motsvarar i år ett nettotal på 19, jämfört med fjolårets 35. Lönsamhetstillväxten har alltså, i likhet med riksgenomsnittet, avtagit i länet där 38 procent av företagen haft en ökad lönsamhet samtidigt som 19 procent haft en minskad lönsamhet de senaste 12 månaderna. Motsvarande nettotal för riket som helhet är 21. På ett års sikt förväntas lönsamheten i Kronoberg öka till 33 vilket innebär att företagen tror på en återhämtning i tillväxten till fjolårets nivåer. Som figur 8 visar är detta i linje med rikets förväntningar där det genomsnittliga företaget tror på ett nettotal om 31.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kronobergs län och riket 2005-2018

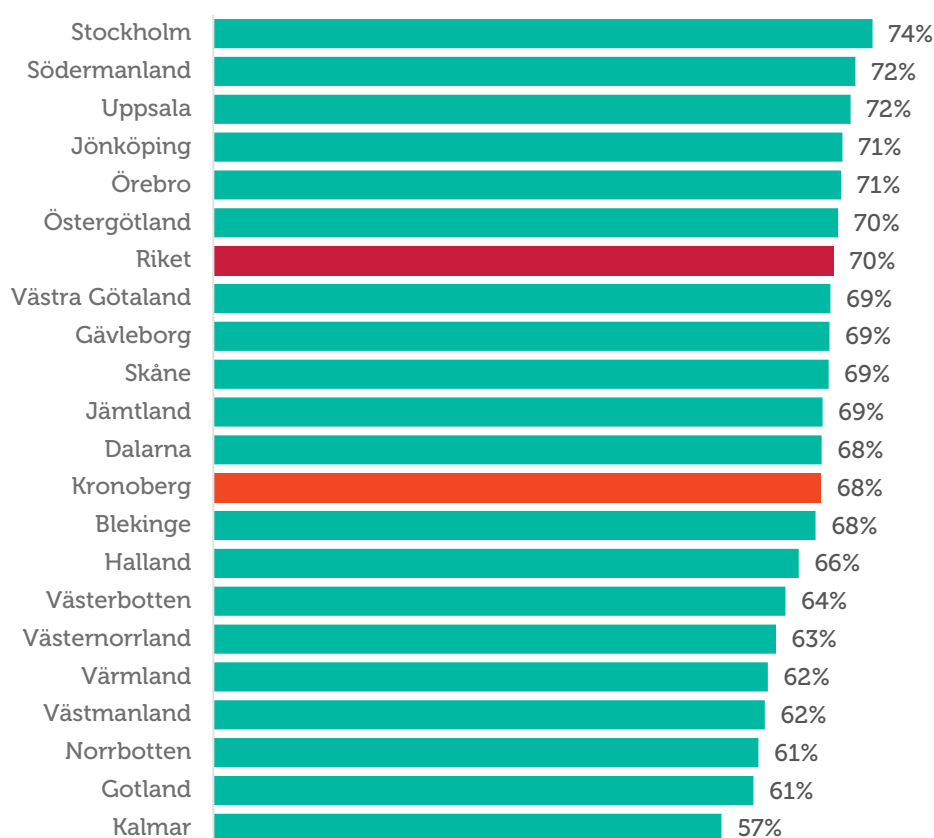
Företagens prisförväntningar

Det råder mycket god konjunktur i Kronobergs län, vilket avspeglar sig i företagens förväntningar i prisutvecklingen de kommande 12 månaderna. Av länets småföretag förväntar sig 42 procent höjda försäljningspriser under det kommande året. Företagen i Kronoberg har liknande förväntningar gällande prisutvecklingen som riket i helhet, där 41 procent av företagen uppger att de förväntar höja priserna under det kommande året. Samtidigt som majoriteten av företagen tror på ökade eller oförändrade försäljningspriser finns det företag som räknar med minskade försäljningspriser. I Kronoberg är denna andel marginellt högre än för riksgenomsnittet. I länet tror 6 procent på minskade försäljningspriser, jämfört med 4 procent för företagen i riket som helhet.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Kronobergs län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Av företagen i länet anser 68 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt, vilket är lägre än fjolårets mätning då motsvarande andel var 76 procent. Att färre företag ser goda möjligheter till expansion är sannolikt en effekt av att bristen på lämplig arbetskraft upplevs som ett större tillväxthinder än i fjol samt att denna arbetskraftsbrist i högre grad än tidigare påverkat orderutvecklingen. Omkring 8 av 10 företag vill växa.

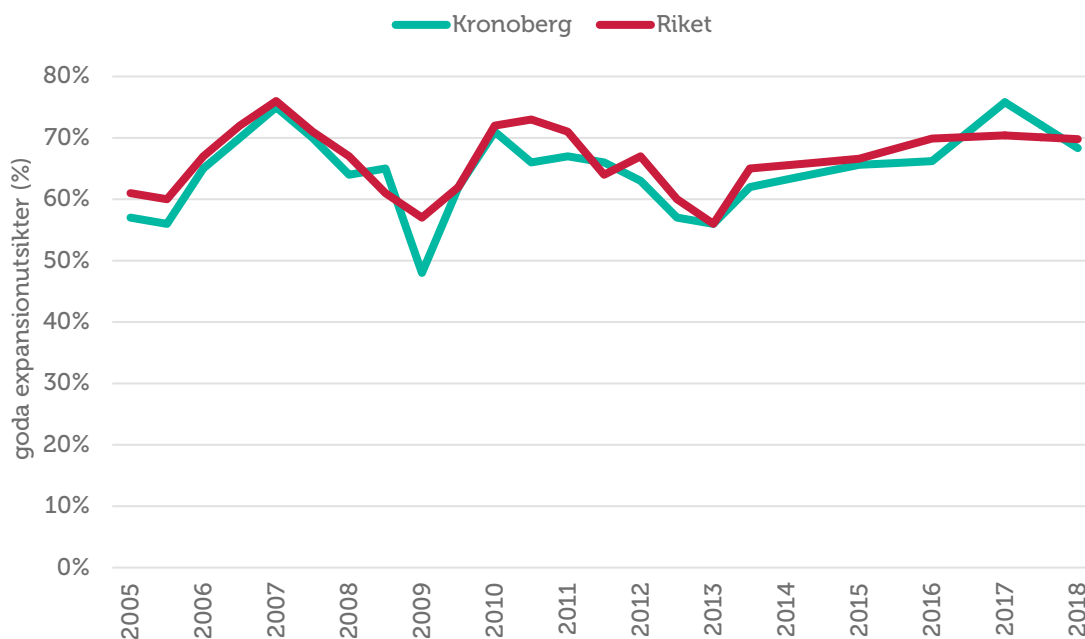
Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2018

Markus Arvidsson
*Kontorschef Swedbank
Ljungby och Älmhult*

Generellt sett bra fart i affärerna och en positiv framtidstro hos företagen. Uppenbart är dock att det saknas kvalificerad arbetskraft till vissa sektorer vilket hindrar dessa bolag att växa ytterligare.

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Kronobergs län och riket 2005-2018

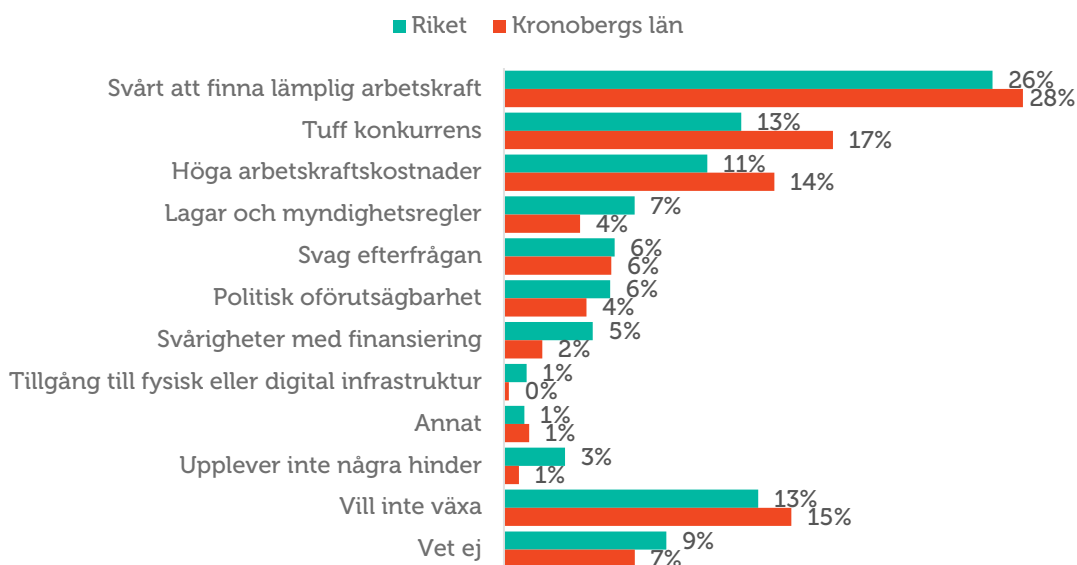
Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Kronobergs småföretag upplever. Vid fjolårets mätning uppgav 26 procent detta som det största hindret för expansion – denna andel har nu ökat till 28 procent.

Tuff konkurrens är ett betydande hinder för företagen i Kronoberg med 17 procent av företagen som upplever detta som största expansionshinder. I årets Småföretagsbarometer har vi bitt företagen specificera vilken typ av konkurrens de upplever. Tittar vi på svaren som är angivna för riket som helhet svarar vart tredje företag, som uppgett att de upplever tuff konkurrens som ett tillväxthinder, att konkurrensen kommer från nya försäljningskanaler. Detta är sannolikt en konkurrens som även företagen i Kronobergs län upplever. I figur 12 ser vi att företagen i länet bedömer just nya försäljningskanaler som viktigt för företagets tillväxt.

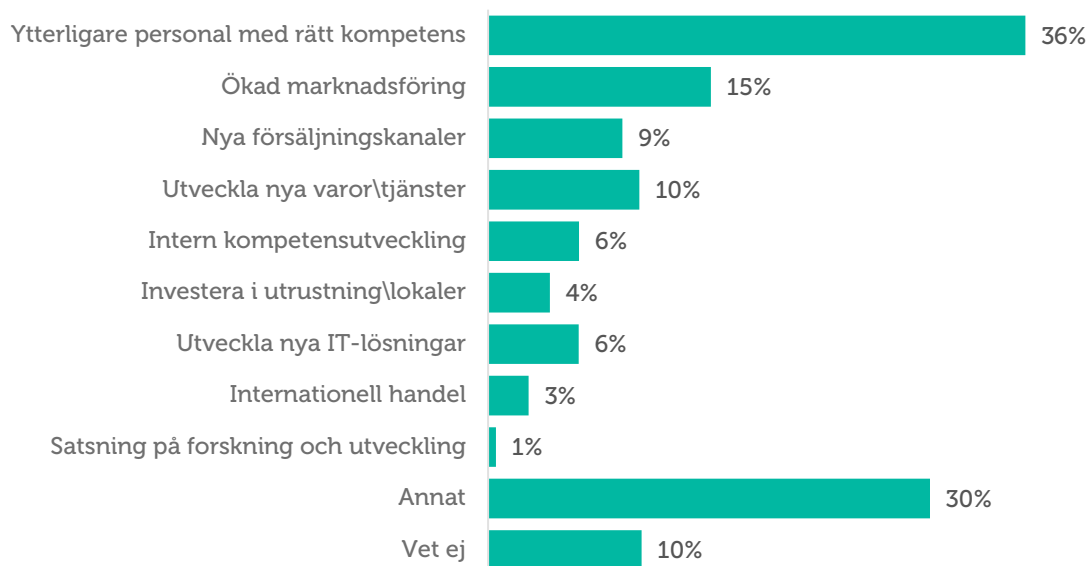
Höga arbetskraftskostnader ses som ett större tillväxthinder för företagare i Kronoberg än för riksgenomsnittet. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. För att småföretagen ska kunna upprätthålla sin roll som jobb- och välfärdsskapare krävs incitament för att ta detta risktagande. Ett sådant, som vi ser är viktigt inte minst i Kronoberg, är att sänka arbetskraftskostnaderna och kostnaderna för att anställa.

Bland företagen i Kronoberg är det fortsatt vanligare än för riksgenomsnittet att företagen uppger att de inte vill växa.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Kronobergs län och i riket 2018 (procent)

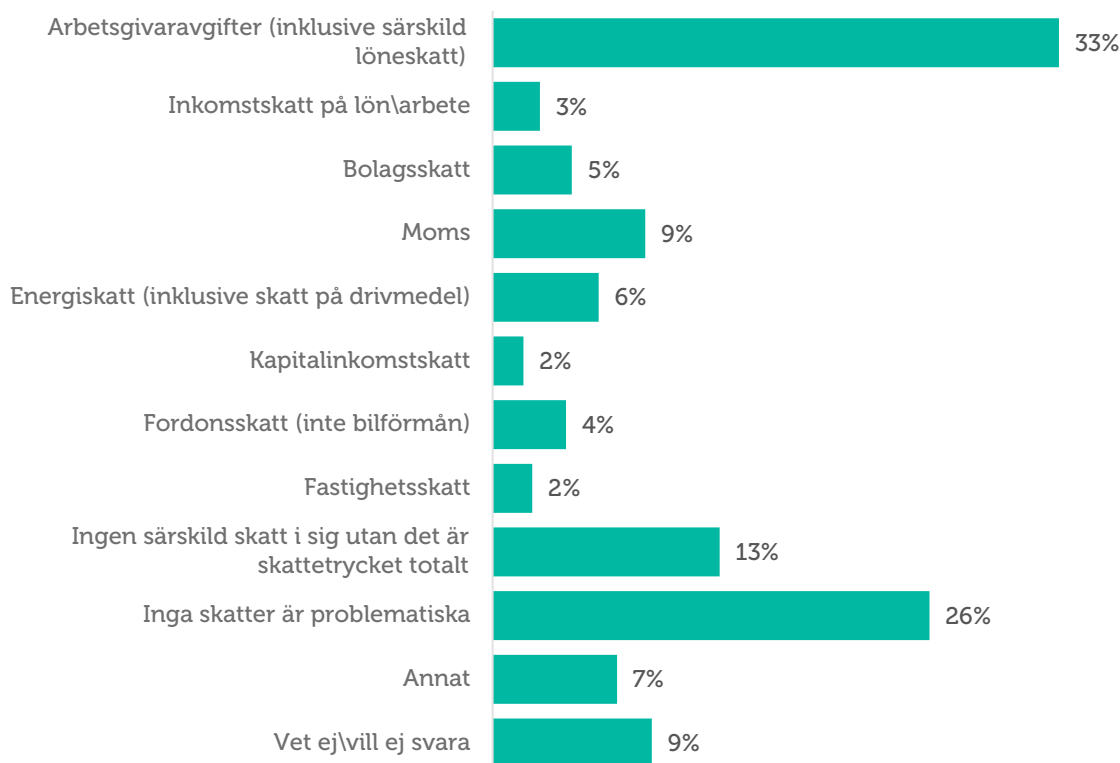

Figur 12 Vilka faktorer bedömer ni som viktiga för att företaget ska kunna växa?

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 13) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Till detta kommer också moms samt energiskatt. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Omkring var fjärde företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 13 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Frida Boklund ***Regionchef Företagarna,*** ***Kronoberg***

I årets barometer ser vi att prognosen från förra året blev en sanning, redan förra året var konjunkturen het och temperaturen har höjts ytterligare. Konjunkturläget har stärkts och företagen är mer positiva än riket i stort. Kronoberg visar fortsatt positiv trend i viktiga parametrar som lönsamhet och omsättning. Orosmolnet är att mer än hälften av företagen har tackat nej till order, det är inte bra, största anledningen till det är brist på kompetens.

Slutsatser och policyförslag

Den svenska konjunkturen har fortsatt att utvecklas väl under det senaste året. Framförallt företagen i tillverknings- och exportsektorn upplever en fortsatt god konjunktur. Men nu finns tydliga tecken på att toppen kan ha passerats. För andra året i rad sjunker den samlade konjunkturindikatorn och den ligger nu under det historiska genomsnittet på netttotal 69 jämfört med historiska genomsnittet på 76. Företagen har också reviderat sina förväntningar och ser nu mindre positivt på utvecklingen framöver. Framförallt har förväntningarna på orderingången fallit tillbaka.

Kronobergs län har ett fortsatt mycket gott konjunkturläge, med endast Södermanlands län som har en högre konjunkturindikator. Kronoberg har under de senaste 12 månaderna nått en konjunkturindikator på nettotalet 95, vilket är högre än fjolårets 89 och även betydligt högre än årets riksgenomsnitt på 69.

De främsta hindren för företagens tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens från exempelvis nya försäljningskanaler. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Kronoberg har nästan fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Trots detta ser omkring sju av tio företag goda möjligheter att expandera. Årets Småföretagsbarometer visar också att företagen räknar med fortsatt god lönsamhet. Frågan är bara om företagens tillväxtplaner kommer att kunna realiseras. Det näringspolitiska arbetet bör därför under det närmaste året fokuseras på att åtgärda matchningsproblemen på den svenska arbetsmarknaden. Reformen som sänker trösklarna för att anställa behövs också för en mer inkluderande arbetsmarknad på sikt.

Konjunkturutvecklingen i omvärlden fortsätter att bidra positivt till den svenska tillväxten, men det finns också en betydande oro vilket också avspeglar sig i en svag krona. Till detta kommer också det inhemska parlamentariska läget, vilket medför en politisk oförutsägbarhet som kommer att bestå in i nästa mandatperiod. Arbetsmarknadsåtgärder, skatter och andra för konkurrenskraften viktiga frågor riskerar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och anställningar skjuts på framtiden.

Goda tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag oavsett i vilken bransch eller var i landet de befinner sig är avgörande för välbefindandet. Även om svensk tillväxt fortfarande är stark finns det områden där reformer skulle ha stor betydelse.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Svenska småföretags svårigheter med att hitta arbetskraft med rätt kompetens har blivit allt mer akuta. Kvaliteten på det svenska utbildningssystemet måste höjas på alla nivåer och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan.

Sänk kostnaden för att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna för att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

Ta ner trösklarna för att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget. Fler skulle våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades. Att till exempel utveckla och anpassa trygghetssystemen för företagare skulle kunna ha en avgörande betydelse.